

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

ПАНАСЮК Віта Миколаївна

УДК 342.518(351.85:329.78)(477)

**КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ
РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ
В УКРАЇНІ**

спеціальність 12.00.02 – конституційне право;
муніципальне право

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Одеса – 2017

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національному університеті «Одеська юридична академія» Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник кандидат юридичних наук, професор
ПЕРЕЖНЯК Борис Аркадійович,
Національний університет
«Одеська юридична академія»,
професор кафедри конституційного права

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор
БАТАНОВ Олександр Васильович,
Інститут держави і права
імені В.М. Корецького НАН України,
провідний науковий співробітник
відділу конституційного права
та місцевого самоврядування;

кандидат юридичних наук
КОВБАН Андрій Володимирович,
Національний університет
«Одеська морська академія»,
доцент кафедри цивільного та трудового права

Захист відбудеться « 17 » листопада 2017 р. о 10 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.086.01 Національного університету «Одеська юридична академія» за адресою: 65009, м. Одеса, вул. Фонтанська дорога, 23.

З дисертацією можна ознайомитись у науковій бібліотеці Національного університету «Одеська юридична академія» за адресою: м. Одеса, вул. Академічна, 2.

Автореферат розісланий « 13 » жовтня 2017 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Л. Р. Біла-Тіунова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Однією з найбільш складних та значущих проблем становлення в Україні демократичної, правової та соціальної державності і формування громадянського суспільства є визначення правових засад у відносинах держави та молоді, яка становить стратегічний ресурс та здатна забезпечити поступальний розвиток держави та суспільства. На теперішній час перед Українською державою постає завдання забезпечення реалізації молоддю своїх політичних, соціально-економічних та культурно-духовних прав системою гарантій, що сприятиме перетворенню молоді на активного суб'єкта демократичних процесів. Необхідно враховувати, що реалізація конституційно-правових засад реалізації державної молодіжної політики (далі – ДМП) є невід'ємною складовою прогресивного розвитку України.

Конституційно-правові засади, з огляду на властивості конституційно-правових норм, здатні здійснювати інтегративний вплив на весь правовий механізм, що забезпечує реалізацію ДМП, будучи його фундаментом. Встановлення системних зв'язків між конституційно-правовими засадами реалізації ДМП та галузевими нормами сприятиме впорядкуванню суспільних відносин правовими засобами, підвищенню ефективності реалізації ДМП. Недооцінка значущості ДМП та її конституційно-правових засад створює загрозу прогресивному та поступальному розвитку держави та суспільства, оскільки молодь, як специфічна соціальна група здатна не тільки відтворити досвід попередніх поколінь, але й забезпечити подальший прогрес, за умови створення підґрунтя для її повноцінної соціалізації та самореалізації.

Із часу прийняття Декларації «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні» національне законодавство збагатилося великою кількістю нормативно-правових актів різної юридичної сили, які регулюють питання реалізації ДМП. Проте, законодавство щодо молоді та ДМП не характеризується системністю та послідовністю, що ускладнює створення належних соціально-економічних, політичних, організаційних, правових умов та гарантій для повноцінного розвитку молоді і, як наслідок, знижує ефективність реалізації ДМП. Як складне політико-правове явище ДМП привертає увагу дослідників різних суспільних наук. Значний доробок у дослідження ДМП внесли науковці у галузі політичної науки, соціології, державного управління. З позиції науки конституційного права комплексний аналіз правових проблем реалізації ДМП як системного явища не здійснювався, мають місце лише дослідження правових аспектів реалізації окремих напрямків ДМП. Це ще раз підкреслює необхідність дослідження конституційно-правових засад реалізації ДМП як основи усього механізму правового забезпечення

діяльності держави у формуванні умов для розвитку та самореалізації молоді, забезпеченні та гарантуванні її прав.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано в рамках науково-дослідної теми кафедри конституційного права «Конституційна модернізація та реформування в Україні», що пов'язана з планом наукових досліджень Національного університету «Одеська юридична академія» на 2011–2015 рр. «Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку української державності та права» (державний реєстраційний номер 0110U000671) та науково-дослідної теми кафедри конституційного права «Конституційна реформа та модернізація в умовах інтеграційного розвитку України», що пов'язана з планом наукових досліджень Національного університету «Одеська юридична академія» на 2016–2020 рр. «Стратегія інтеграційного розвитку України: правовий та культурний вимір» (державний реєстраційний номер 0116U001842).

Мета і задачі дослідження. Мета дослідження полягає у визначенні конституційно-правових засад реалізації ДМП в Україні, виявленні особливостей конституційно-правового регулювання ДМП, наданні пропозицій, спрямованих на удосконалення конституційно-правового забезпечення реалізації ДМП в умовах формування демократичної, правової та соціальної державності в Україні.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність вирішення таких основних наукових задач:

узагальнити теоретико-методологічні підходи до визначення поняття «державна молодіжна політика»;

порівняти та співвіднести ДМП з іншими напрямками державної діяльності;

розкрити сутність та внутрішню будову ДМП з позиції науки конституційного права;

визначити зміст конституційно-правових засад реалізації ДМП та вплив на нього міжнародно-правових стандартів молодіжної політики;

виявити проблеми та окреслити напрямки удосконалення конституційно-правового забезпечення реалізації ДМП;

визначити систему суб'єктів та розкрити їх конституційну правосуб'єктність як учасників відносин з реалізації ДМП;

виявити та охарактеризувати організаційно-правові форми взаємодії суб'єктів реалізації ДМП.

Об'єктом дослідження є ДМП як складне багаторівневе політико-правове явище та напрямок діяльності держави.

Предметом дослідження є конституційно-правові засади реалізації ДМП в Україні.

Методи дослідження. Методологічну основу дисертаційного дослідження становить система філософсько-світоглядних,

загальнонаукових та спеціально-наукових методів, що забезпечують об'єктивний аналіз предмета дослідження.

Провідним є діалектичний підхід, який дав можливість розглянути механізм нормативно-правового регулювання реалізації ДМП (п.п. 2.1, 2.2). Методи аналізу та синтезу застосовано у процесі всього дослідження, зокрема, під час вивчення складових елементів структури ДМП(п.1.2), правових засад реалізації ДМП (п. 2.2). Системно-структурний метод використано при дослідженні видів та форм взаємодії органів державної влади, органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства з реалізації ДМП (п. 3.3). Формально-юридичний метод застосовано при дослідженні змісту правових норм, що визначають конституційно-правові засади реалізації ДМП, розробці пропозицій щодо їх удосконалення та підвищення ефективності (п.п. 2.2, 2.3). Формально-логічний метод сприяв розмежуванню та визначенню основних понять, юридичних конструкцій конституційно-правових засад реалізації ДМП (п.п. 1.2, 1.3, 2.1, 3.1, 3.2). Завдяки історико-правовому методу проаналізовано стан наукових досліджень конституційно-правових проблем реалізації ДМП та основних напрямків подальших досліджень у цій сфері (п. 1.1). Науково-догматичний метод використано при аналізові законодавства, який сприяв виявленню прогалин у правовому регулюванні питань реалізації ДМП (п.п. 2.3, 2.3).

Теоретичну базу дисертаційного дослідження становлять праці таких учених-конституціоналістів, як: М.В. Афанасьєва, Ю.Г. Барабаш, О.В. Батанов, Ю.О. Волошин, А.В. Ковбан, А.Р. Крусян, О.Є. Кутафін, О.С. Лотюк, О.В. Марцеляк, Н.В. Мішина, М.П. Орзіх, О.С. Орловський, Б.А. Пережняк, О.В. Прієшкіна, А.О. Селіванов, Ю.М. Тодика, О.Ф. Фрицький, О.О. Чуб, В.М. Шаповал та ін. Дослідження проблем у межах теми ґрунтуються також на сучасних теоретико-методологічних розробках у галузі держави і права, адміністративного права, державного управління, цивільного права, висвітлених у працях вітчизняних учених, серед яких, зокрема: Д.Є. Андрєєва, Є.І. Бородін, А.О. Гавловська, М.Ф. Головатий, В.А. Головенько, С.В. Ківалов, Г.В. Коваль, А.В. Кочетков, В.Г. Красовська, Н.Б. Метьолкіна, Р.П. Сторожук, М.П. Перепелиця, К.В. Плоский.

Нормативним підґрунтям роботи є Конституція України, міжнародні договори, закони та підзаконні нормативно-правові акти, які є нормативно-правовими основами реалізації ДМП.

Емпіричну основу дисертації становлять довідкові видання, аналітичні та статистичні матеріали.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що дисертація є одним із перших в Україні монографічних наукових досліджень, присвячене вивченню теоретичних та практичних проблем конституційно-правових засад реалізації ДМП в Україні. У результаті

здійсненого дослідження сформульовано ряд положень і висновків, до найбільш значущих з яких належать:

уперше:

визначено поняття «конституційно-правові засади реалізації державної молодіжної політики», під якими запропоновано розуміти систему ідей, цілей, принципів, яких закріплено, або які впливають зі змісту норм Конституції та Законів України та є основою правового та інституційного забезпечення діяльності держави та взаємодії органів публічної влади з молоддю, інститутами громадянського суспільства з метою створення умов для повноцінного розвитку молоді;

доведено, що система конституційно-правових засад реалізації ДМП виконує такі функції: програмну (визначає цілі, завдання напрямки реалізації ДМП); системотворчу (забезпечує концептуальну єдність конституційно-правового та інституційного забезпечення реалізації ДМП); регулятивну (є ядром правового механізму реалізації ДМП);

визначено, що система конституційно-правових засад реалізації ДМП містить у собі дві групи: нормативно-ціннісні засади (визначають цілі, завдання, пріоритети, напрямки реалізації ДМП та конституційно-правовий статус суб'єктів реалізації ДМП) та інституційні засади реалізації ДМП (визначають принципи, форми діяльності суб'єктів реалізації ДМП та їх взаємодії);

обґрунтовано конкретні пропозиції щодо удосконалення конституційно-правових засад реалізації ДМП шляхом: 1) усунення термінологічних розбіжностей; 2) систематизації шляхом прийняття базового Закону «Про молодь та державну молодіжну політику»; 3) гармонізації законодавства про молодь із європейськими стандартами (розширення форм та можливостей молоді щодо участі в реалізації ДМП, врахування потреб особливих категорій молоді, а саме інвалідів, малозабезпечених при реалізації конституційно-правових засад у правотворчій, правозастосовній та правоохоронній діяльності органів державної влади); 4) нормативного визначення та врегулювання на законодавчому рівні порядку здійснення моніторингу, експертизи та експерименту;

удосконалено:

положення про місце та функції актів концептуального та програмного характеру в системі конституційно-правового забезпечення реалізації ДМП;

положення про ієрархію актів концептуального та програмного характеру, яка визначається за такою формулою: доктрина – концепція – стратегія – програма;

розмежування понять «молодіжна політика», «державна молодіжна політика», «освітня політика», «політика держави щодо дітей»;

набули подальшого розвитку:

положення про широке застосування правового моніторингу, експерименту, моделювання та експертизи із залученням молоді та інститутів громадянського суспільства з метою удосконалення реалізації ДМП;

характеристика принципів та форм взаємодії органів публічної влади та інститутів громадянського суспільства з реалізації ДМП.

Практичне значення одержаних результатів. Сформульовані в дисертації окремі положення, висновки та пропозиції можуть бути використаними у:

науково-дослідній сфері – для подальших досліджень загальнотеоретичних питань удосконалення конституційно-правових засад реалізації ДМП;

правотворчості – при внесенні змін та доповнень до норм Конституції України, удосконаленні чинного законодавства, зокрема, підготовці проєктів нормативно-правових актів, спрямованих на удосконалення правового забезпечення реалізації ДМП;

навчальному процесі – у ході викладання дисциплін «Конституційне право України», «Муніципальне право».

Апробація результатів дослідження. Положення і висновки дисертації доповідалися і обговорювалися на засіданнях кафедри конституційного права Національного університету «Одеська юридична академія». Основні результати дослідження було оприлюднено на: 4-й (56-й) Звітній наук. конф. проф.-викл. складу Одеської національної юридичної академії «Правові проблеми становлення та розвитку сучасної Української держави» (м. Одеса, березень 2001 р.); Міжнар. наук. конф. молодих вчених «Другі осінні юридичні читання» (м. Хмельницький, 14–15 листопада 2003 р.); 9-й звітній наук. конф. проф.-викл. складу ОНЮА «Правове життя сучасної України» (м. Одеса, 26 квітня 2006 р.); Всеукр. наук. конф. «Правове життя сучасної України» (м. Одеса, 18–19 квітня 2008 р.); Міжнар. наук. конф. проф.-викл. та аспір. складу «Правове життя сучасної України» (м. Одеса, 5–6 червня 2009 р.); Міжнар. наук. конф. проф.-викл. та аспір. складу «Правове життя сучасної України» (м. Одеса, 21–22 травня 2010 р.); Міжнар. наук. конф. проф.-викл. та аспір. складу «Правове життя сучасної України» (м. Одеса, 20–21 травня 2011 р.); Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченій 15-річчю Національного університету «Одеська юридична академія» та 165-річчю Одеської школи права «Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку державності та права» (м. Одеса, 30 листопада 2012 р.); Міжнар. наук. конф. проф.-викл. складу, присвяченій 15-річчю Національного університету «Одеська юридична академія» та 165-річчю Одеської школи права «Правове життя сучасної України» (м. Одеса, 20–21 квітня

2012 р.); Міжнар. наук.-практ. конф. «Правове життя сучасної України» (м. Одеса, 16–17 травня 2013 р.); Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченій ювілею академіка С.В. Ківалова «Правове життя сучасної України» (м. Одеса, 16–17 травня 2014 р.), Міжнар. наук.-практ. конф. «Правові та інституційні механізми забезпечення сталого розвитку України» (м. Одеса, 15–16 травня 2015 р.), Міжнар. наук.-практ. конф. «Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку держави та права в умовах євроінтеграції» (м. Одеса, 20 травня 2016 р.), Всеукр. наук.-практ. конф. «Децентралізація в Україні: теорія та практика конституційної, адміністративної і муніципальної реформи» (м. Одеса, 7 квітня 2017 р.), Міжнар. наук.-практ. конф. «Традиції та новації юридичної науки: минуле, сучасність, майбутнє» (м. Одеса, 15–16 травня 2017 р.).

Публікації. Основні положення та висновки дисертаційного дослідження висвітлено у 28 наукових публікаціях, 12 із яких опубліковано у наукових фахових виданнях, що входять до затвердженого переліку, 1 – у зарубіжному науковому виданні, 15 – у тезах доповідей за матеріалами науково-практичних конференцій.

Структура дисертації. Дисертація складається з анотації, вступу, 3 розділів, що містять 9 підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатку. Загальний обсяг дисертації становить 215 сторінок, із них основного тексту 180 сторінок, список використаних джерел налічує 315 найменувань і розміщений на 35 сторінках, додаток викладено на 6 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У Вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, розкрито ступінь наукової розробки проблеми, встановлено зв'язок з науковими планами та програмами, визначено мету, задачі, об'єкт, предмет, методологічну, теоретичну та емпіричну основу, сформульовано наукову новизну та практичне значення результатів, наведено відомості щодо апробації та публікацій результатів дослідження, надано відомості про структуру та обсяг роботи.

Розділ 1 «Теоретичне забезпечення державної молодіжної політики в Україні» складається з трьох підрозділів, в яких проаналізовано історіографію наукових досліджень ДМП, розкрито поняття, природу, систему та правові характеристики ДМП, а також сформульовано поняття та визначено зміст «конституційно-правових засад реалізації державної молодіжної політики» і встановлено зв'язок з міжнародними стандартами реалізації політики щодо молоді.

У підрозділі 1.1. «Історіографія наукових досліджень державної молодіжної політики в Україні» виявлено, що основні наукові школи, які досліджували проблеми молоді та молодіжної політики, почали

формуватися лише в середині 80-х рр. ХХ ст., а відтак ґрунтовних досліджень не здійснювалося. За часів радянської державності політика щодо молоді розглядалася лише у контексті реалізації партійних директив. Поодинокі дослідження цього періоду, з огляду на надмірну ідеологізацію, не становлять значного інтересу.

На початку 90-х рр. ХХ ст. в Україні починають формуватися наукові школи досліджень ДМП та молодіжної політики з позиції політичної та соціальної наук. Вагомий теоретичний доробок зробили науковці створеного в 1991 р. Українського науково-дослідного інституту проблем молоді (нині Державний інститут сімейної та молодіжної політики). Праці вчених зазначеного інституту можна згрупувати так: 1) дослідження соціально-економічного становища та орієнтацій молоді; 2) дослідження політичних орієнтацій молоді та розвиток молодіжного руху; 3) дослідження процесів самореалізації молоді у культурній та духовній сферах; 4) дослідження молодіжної та ДМП як системного явища. Серед праць співробітників Українського науково-дослідного інституту проблем молоді на початку 90-х рр. слід виокремити монографію М.Ф. Головатого «Молодіжна політика в Україні: проблеми оновлення», в якій зроблено спробу створити цілісну теоретичну концепцію ДМП з урахуванням соціологічного, політичного та юридичного підходів до розуміння сутності та змісту ДМП як складної системи та напрямку діяльності держави.

Численну групу досліджень становлять монографії та дисертації спеціалістів у галузі державного управління. Серед представників цього напрямку слід виокремити праці таких учених, як: А.О. Васильєв, М.В. Канавець, Г.В. Коваль, О.В. Кулініч, Н.Б. Метьолькіна, Н.Р. Нижник, В.В. Орлов, І.О. Парубчак, М.П. Перепелиця, Р.П. Сторожук.

Правові аспекти реалізації окремих напрямків ДМП знайшли своє відображення у працях представників адміністративної науки: Д.Є. Андрєєвої, О.Б. Німко; проблеми девіантної поведінки молоді та профілактики правопорушень серед молоді стали предметом кримінально-правових досліджень та знайшли відображення у дисертаційних дослідженнях С.Ф. Денисова, Л.Г. Козлюк; проблемам реалізації та гарантування трудових прав і соціального забезпечення молоді присвячено дослідження О.С. Кайтанського, Д.В. Назарова, А.В. Кулачок, Ю.М. Щотової. Аналіз ДМП як системної діяльності держави та складного політико-правового явища з позиції науки конституційного права на монографічному рівні не здійснювався.

У *підрозділі 1.2. «Державна молодіжна політика: поняття та змістовна характеристика»* здійснено узагальнення сучасних теоретико-методологічних підходів (соціологічний, функціональний, програмно-цільовий, аксіологічний та нормативно-правовий) до визначення поняття та сутності ДМП. Встановлено співвідношення ДМП з іншими напрямками державної політики – соціальною, освітньою, сімейною

політикою та виявлено перетин напрямків їх реалізації. Виявлено зв'язки ДМП з іншими видами молодіжної політики, доведено, що державна політика щодо молоді становить ядро молодіжної політики та впливає на реалізацію молодіжної політики інших суб'єктів (партій, громадських організацій, церкви, підприємницьких структур) шляхом координації зусиль держави, громадянського суспільства та самої молоді.

Звернуто увагу на те, що ДМП є складним політико-правовим явищем, а відтак має соціальну та правову сутність. Доведено, що правову складову ДМП необхідно розглядати в об'єктивному та суб'єктивному значенні – це система правових норм, які регулюють відносини у сфері формування та реалізації ДМП, а відтак є комплексним правовим інститутом; у суб'єктивному значенні – це діяльність, на підставі законодавства, органів державної влади, місцевого самоврядування щодо створення економічних, політичних та правових умов для соціалізації молоді, реалізації її прав та свобод.

Стверджено, що система ДМП містить у собі два компоненти: нормативно-ціннісний та інституційний і реалізується на трьох рівнях: загальнодержавному, регіональному та місцевому. Встановлено залежність визначення пріоритетів, постановки завдань, структури від рівня реалізації ДМП.

Підрозділ 1.3. «Конституційно-правові засади реалізації державної молодіжної політики як категорія конституційного права» розкриває зміст конституційно-правових засад реалізації ДМП та містить визначення поняття «конституційно-правові засади реалізації державної молодіжної політики».

Системний аналіз існуючих доктринальних положень дає можливість стверджувати, що «конституційно-правові засади» та «конституційно-правові принципи» співвідносяться як ціле та частина, відповідно «конституційно-правові засади», окрім «конституційно-правових принципів» містить такі інші складові, як: цілі, ідеї, основоположні норми. У результаті аналізу сформульовано авторське визначення «конституційно-правових засад реалізації державної молодіжної політики», під якими запропоновано розуміти систему ідей, цілей, принципів, яких закріплено, або які випливають зі змісту норм Конституції та Законів України та є основою правового та інституційного забезпечення діяльності держави та взаємодії органів публічної влади з молоддю, інститутами громадянського суспільства з метою створення умов для повноцінного розвитку молоді.

Виокремлено міжнародні стандарти, які вплинули на формування конституційно-правових засад, та європейські стандарти, з якими гармонізація українського молодіжного законодавства у цілому та конституційно-правових засад, зокрема, є актуальною у контексті євроінтеграційних орієнтирів української держави. Міжнародні стандарти молодіжної політики набули свого закріплення в документах ООН, серед

яких слід назвати: Декларацію про поширення серед молоді ідеалів миру, взаємної поваги та взаєморозуміння (Резолюція 2037 (XX) Генеральної Асамблеї ООН 1965 р.), Керівні принципи для довгострокового планування та здійснення відповідних, послідовних заходів стосовно молоді (1985), Загальна програма дій для молоді до 2000 року та на наступні роки (1995), стратегія UN-Habitat розширення участі молоді (2005). Інституційним вираженням європейських стандартів молодіжної політики є: Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (1950), Переглянута Європейська хартія участі молоді в громадському житті на місцевому і регіональному рівні (2003), Лісабонська декларація з молодіжної політики та програм, прийнята на Світовій конференції міністрів у справах молоді (1998).

Виявлено, що цілепокладання в ДМП визначається нормами конституційного права, є складовою конституційно-правових засад та визначає спрямованість державної політики щодо молоді. Встановлено пряму залежність головної мети ДМП та конституційно закріплених програмних цілей побудови демократичної, правової та соціальної держави.

Системний аналіз норм українського законодавства дає підстави стверджувати, що саме норми конституційного права визначають як правову, так і інституційну складову ДМП.

Розділ 2. «Правове забезпечення реалізації державної молодіжної політики» складається з трьох підрозділів, присвячених дослідженню нормативно-правових основ реалізації ДМП.

У підрозділі 2.1. «Конституція України як нормативна основа реалізації державної молодіжної політики» проаналізовано європейську практику конституційно-правової регламентації державної політики щодо молоді, виявлено, що у більшості країн Європи регламентація здійснюється на рівні Конституції та/або профільних законодавчих актів. Встановлено, що зарубіжний досвід нормативно-правового регулювання діяльності держави щодо молоді характеризується застосуванням трьох моделей: 1) створення розгалуженого молодіжного законодавства (закріплення на рівні норм закону принципів, прав молоді, форм реалізації молодіжної політики); 2) часткове регулювання (закріплення на рівні закону основних напрямків, реалізація здійснюється шляхом виконання програм із широким залученням недержавного сектора); 3) відсутність спеціального регулювання (на рівні загальнодержавних норм не передбачається виокремлення самостійного напрямку держави з реалізації політики щодо молоді). Зазначено, що в Україні застосовується перша модель.

Виокремлено та класифіковано групи суспільних відносин у сфері реалізації ДМП, які належать до предмета конституційно-правового регулювання. Виокремлено три групи таких відносин: 1) відносини

між молоддю та державою з реалізації, охорони та гарантування конституційних прав молоді; 2) відносини, пов'язані з організацією та функціонуванням системи органів державної влади та місцевого самоврядування, які реалізують ДМП; 3) основоположні відносини між органами публічної влади та інститутами громадянського суспільства у сфері реалізації молодіжної політики держави щодо молоді.

Доведено, що нормативно закріплені принципи реалізації ДМП містять у собі: загальні та спеціальні принципи. Загальні принципи, у свою чергу, охоплюють: конституційні принципи (визначають конституційні характеристики держави та функціонування системи органів державної влади та місцевого самоврядування); законодавчі (визначають діяльність держави у молодіжній сфері). Спеціальні принципи лежать в основі нормативно-правового забезпечення діяльності суб'єктів з реалізації окремих напрямів ДМП.

У *підрозділі 2.2. «Структурно-функціональна характеристика законодавства у сфері реалізації державної молодіжної політики»* здійснено аналіз нормативно-правових актів, які регламентують процес реалізації ДМП. Встановлено, що в Україні існує розгалужене законодавство щодо молоді, яке містить акти різної юридичної сили та галузевої належності, проте, кількісний показник нормативно-правових актів не сприяє ефективній реалізації ДМП. Системний аналіз норм дає змогу виокремити групу актів загального характеру, які визначають принципи, напрямки реалізації ДМП (Конституція України, Декларація «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні», Закон України «Про сприяння соціальному становленню розвитку молоді в Україні», Закон України «Про молодіжні та дитячі громадські організації», Стратегія розвитку державної молодіжної політики на період до 2020 року) та нормативно-правові акти, які забезпечують реалізацію окремих напрямків ДМП (освіта, праця, соціальне забезпечення).

У структурі законодавства, яке забезпечує реалізацію ДМП, особливе місце посідають акти концептуального та програмного характеру (доктрини, концепції, стратегії, програми), оскільки в них містяться положення, які визначають цілі, вектори діяльності держави у молодіжній сфері на довгострокову, середньострокову та короткострокову перспективу. Зроблено висновок, що на системність конституційно-правового забезпечення реалізації ДМП негативно впливає відсутність нормативно закріпленої ієрархії актів концептуального та програмного характеру. Запропоновано встановити ієрархічну залежність, виражену формулою «доктрина – концепція – стратегія – програма». Звернуто увагу на те, що в системі законодавства щодо молоді відсутньою нормативно визначена доктрина молодіжної політики держави, тим самим залишається поза увагою законодавця унормування сукупності взаємопов'язаних поглядів, ідей держави стосовно визнання та вирішення проблем молодого

покоління. Виявлено, що у практичній діяльності суб'єктів реалізації ДМП авторитет зазначених актів є вкрай низьким.

У *підрозділі 2.3. «Способи та напрямки удосконалення законодавства у сфері реалізації державної молодіжної політики»* здійснено аналіз та систематизацію існуючих проблем конституційно-правового забезпечення реалізації ДМП.

Здійснений аналіз свідчить про наявність ряду проблем нормативно-правового забезпечення, які умовно можна поділити на групи: 1) відсутність єдиної термінології; 2) наявність колізій між нормами молодіжного законодавства та нормами поточного законодавства; 3) відсутність нормативно закріпленого механізму оцінки ефективності дії норм з метою усунення суперечностей та удосконалення. Наявність зазначених проблем пояснюється змінами підходів до правового регулювання реалізації ДМП під впливом політичних та соціально-економічних факторів, а також відсутністю доктрини ДМП.

Систематизація проблем конституційно-правового регулювання реалізації ДМП дає змогу окреслити напрямки його удосконалення: здійснення систематизації законодавства у сфері ДМП шляхом: розробки базового Закону про молодь та ДМП на єдиних принципах та ідеях; внесення змін до Закону України «Про комітети Верховної Ради України» в частині обов'язковості та систематичності аналізу комітетами практики застосування законодавчих актів у діяльності державних органів, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, до Закону України «Про Кабінет Міністрів України» та Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Регламенту Кабінету Міністрів» щодо доповнення процедури контролю за виконанням Конституції України, законів України та актів Президента України, Кабінету Міністрів України, здійснення оцінки ефективності дії зазначених норм.

Здійснений аналіз існуючих способів підвищення ефективності реалізації норм надав можливість зробити висновок щодо необхідності застосування таких способів: проведення моніторингу ефективності законодавства щодо молоді ДМП, експерименту, моделювання та експертизи із залученням молоді та інститутів громадянського суспільства до їх проведення.

Розділ 3. «Інституційне забезпечення реалізації державної молодіжної політики» складається з трьох підрозділів, зміст яких розкриває роль органів державної влади, місцевого самоврядування в реалізації ДМП.

У *підрозділі 3.1. «Реалізація державної молодіжної політики органами публічної влади»* проаналізовано систему органів державної влади та місцевого самоврядування, які реалізують ДМП.

Зазначено, що до суб'єктів реалізації ДМП, незважаючи на відсутність організаційно-розпорядчих повноважень, слід віднести Верховну Раду

України, яка через здійснення парламентського контролю, реалізації народними депутатами права законодавчої ініціативи, проведення парламентських та комітетських слухань впливає на її реалізацію. На підставі аналізу практики парламентського контролю стверджується, що парламент не використовує повною мірою усього ресурсу цього виду своєї діяльності у контексті реалізації ДМП. Вкрай рідко проблеми молодіжної політики стають темами «години запитань до Уряду».

Встановлено, що сфера компетенції усіх органів державної влади містить у собі вирішення проблем молоді в окремих сферах (освіта, праця, соціальне забезпечення, підприємницька діяльність). Як наслідок, характерним є перетин напрямків діяльності. Історична ретроспектива функціонування центрального органу виконавчої влади, який формує та реалізує державну політику щодо молоді (Міністерство сім'ї та молоді, Міністерство сім'ї, молоді та спорту, Міністерство освіти, науки, молоді та спорту), надає підстави зробити висновок, що постійна реорганізація цього органу негативно вплинула на вирішення завдань ДМП. Виявлено, що компетенція центрального органу виконавчої влади, який формує ДМП, Міністерства молоді та спорту сформована за залишковим принципом: не увійшло до компетенції інших органів (Міністерства соціальної політики, Міністерства освіти і науки, Міністерства культури тощо). Здійснено аналіз повноважень профільного міністерства, в результаті чого зроблено висновок, що майже дві третини повноважень Міністерства молоді та спорту становлять повноваження щодо фізичної культури та спорту і лише третину повноважень спрямовано на формування та реалізацію ДМП. Ценадає підстави стверджувати, що Міністерство молоді та спорту, з огляду на обсяг та зміст повноважень, не в змозі виконувати головне завдання – координування діяльності органів державної влади з реалізації ДМП.

У *підрозділі 3.2. «Інститути громадянського суспільства як суб'єкти реалізації державної молодіжної політики»* зазначено, що інститути громадянського суспільства є як суб'єктами реалізації суспільної молодіжної політики, так і партнерами держави з реалізації основних напрямків ДМП. Обґрунтовано думку щодо того, що суб'єктами реалізації ДМП можуть бути ті інститути громадянського суспільства, яких відповідно до законодавства легалізовано у відповідних організаційно-правових формах (громадські організації, молодіжні громадські організації, профспілки, благодійні, релігійні організації, творчі спілки тощо).

Надано характеристику інститутів громадянського суспільства як суб'єктів конституційно-правових відносин та учасників реалізації ДМП. Зроблено висновок, що активність інститутів громадянського суспільства залежить від співпадання статутних цілей із цілями ДМП. Здійснений аналіз дозволяє стверджувати, що найбільшу активність проявляють молодіжні громадські організації, а найменшу – церква та

релігійні організації. Системний аналіз норм чинного законодавства дає змогу стверджувати, що більший обсяг прав як учасника правовідносин з реалізації ДМП надано молодіжним громадським організаціям, забезпечено системою додаткових гарантій, що стимулює їх участь в реалізації ДМП.

На підставі здійсненого дослідження виокремлюються форми участі інститутів громадянського суспільства в реалізації ДМП: 1) участь у роботі громадських рад; 2) участь у роботі консультативно-дорадчих органів; 3) участь у проведенні консультацій з громадськістю; 4) участь у парламентських слуханнях; 5) проведення моніторингу діяльності органів виконавчої влади щодо реалізації політики.

Підрозділ 3.3. «Принципи та форми взаємодії органів публічної влади та інститутів громадянського суспільства з реалізації державної молодіжної політики» містить висновок щодо того, що досягнення головної мети ДМП є можливим за умови ефективної взаємодії усіх суб'єктів її реалізації.

Системний аналіз чинного законодавства та теоретичних положень у сфері соціального та державного управління дав змогу зробити висновок, що в основі відносин взаємодії суб'єктів реалізації ДМП лежать такі принципи: 1) партнерство; 2) інформаційна відкритість; 3) взаємна відповідальність; 4) повага до інтересів молоді.

З урахуванням результатів здійсненого дослідження запропоновано виокремлювати такі організаційно-правові форми взаємодії суб'єктів реалізації ДМП: 1) громадські слухання; 2) виконання спільних програм; 3) парламентські слухання; 4) функціонування консультативно-дорадчих органів; 5) консультації; 6) круглі столи; 7) спільні наради.

ВИСНОВКИ

На підставі здійсненого дослідження зроблено такі **Висновки**:

1. Конституція України не містить понять «молодь» та «державна молодіжна політика», проте саме норми Конституції, які закріплюють характеристики української держави, принципи функціонування органів державної влади та громадянського суспільства, конституційний статус особи визначають демократичний, правовий та соціальний характер конституційно-правових засад реалізації ДМП, які знаходяться у концептуальній єдності із засадами конституційного ладу (наприклад, ст.ст. 1–3, 5–8, 15, 19, 21–24 Конституції України), розкривають їх у сфері діяльності держави та суспільства щодо молоді. Таким чином, Конституція є нормативною основою реалізації державної політики щодо молоді та здійснює спрямовуючий вплив як на всю систему нормативно-правового забезпечення, так і на зміст безпосередньо конституційно-правових засад реалізації ДМП.

2. Конституційно-правові засади реалізації державної молодіжної політики являють собою систему ідей, цілей, принципів, яких закріплено, або які випливають зі змісту норм Конституції та Законів України та є основою правового та інституційного забезпечення діяльності держави та взаємодії органів публічної влади з молоддю, інститутами громадянського суспільства з метою створення умов для повноцінного розвитку молоді.

3. З позиції конституційно-правової науки ДМП є системним явищем, яке складається з двох блоків: нормативно-ціннісного та інституційно-функціонального. Перший блок містить систему нормативно-правових актів, в яких нормативно закріплюються завдання, напрямки ДМП, цінності та пріоритети суспільного розвитку, а також правила поведінки для всіх учасників правовідносин у сфері реалізації ДМП. Серцевину цього компоненту становлять конституційно-правові засади реалізації ДМП, які визначають загальні параметри правової моделі реалізації ДМП. Інституційно-функціональний блок являє собою багаторівневу функціонує систему інститутів, до яких належать органи державної влади (законодавчої, виконавчої та судової гілок влади), органи місцевого самоврядування, інститути громадянського суспільства (громадські організації, політичні партії), молодь та функціональні зв'язки між ними. Через функціонування суб'єктів реалізації ДМП здійснюється втілення приписів та досягається мета.

4. Зміст конституційно-правових засад реалізації ДМП становить сукупність взаємопов'язаних елементів, які визначають правову основу функціонування двох складових ДМП: нормативно-ціннісного та інституційно-функціонального блоків. Відповідно до запропонованого структурування ДМП система конституційно-правових засад реалізації ДМП містить дві групи: нормативно-ціннісні засади, які визначають цілі, завдання, пріоритети, напрямки реалізації ДМП, та інституційні, які, у свою чергу, містять три групи засад: 1) конституційно-правові засади діяльності органів публічної влади у сфері реалізації ДМП; 2) конституційно-правові засади діяльності інститутів громадянського суспільства з реалізації ДМП; 3) конституційно-правові засади взаємодії усіх суб'єктів реалізації ДМП.

5. Особливості конституційно-правових норм та їх функціональне призначення у механізмі правового регулювання визначають функції системи конституційно-правових засад: програмну (визначають цілі, завдання, напрямки реалізації ДМП); системотворчу (забезпечують концептуальну єдність конституційно-правового та інституційного забезпечення реалізації ДМП); регулятивну (є ядром правового механізму реалізації ДМП).

6. Конституційно-правові засади реалізуються у двох напрямках: 1) шляхом їх деталізації та конкретизації у поточному законодавстві щодо молоді та ДМП; 2) шляхом їх реалізації у практичній діяльності суб'єктів реалізації ДМП.

7. Цілі конституційно-правового регулювання є взаємозалежними із цілями конституційного розвитку та цілями у сфері реалізації ДМП. До таких цілей перш за все необхідно віднести створення умов, за яких забезпечується реалізація молоддю своїх прав, їх охорона, що в кінцевому рахунку сприятиме встановленню законності та правопорядку у молодіжному середовищі.

8. Предмет конституційно-правового регулювання становлять три групи відносин: перша група містить суспільні відносини між молоддю та державою з реалізації, охорони та гарантування прав молоді; друга група – це суспільні відносини, пов'язані з організацією та функціонуванням системи органів публічної влади, які реалізують ДМП та відносини, пов'язані з участю інститутів громадянського суспільства у процесі реалізації напрямків ДМП; третя група містить основоположні відносини між органами публічної влади та інститутами громадянського суспільства у сфері реалізації ДМП.

9. Такі акти концептуального та програмного характеру, як доктрина, концепція, стратегія та програма, виконують особливу роль у конституційно-правовому забезпеченні реалізації ДМП, оскільки відображають позицію держави щодо молоді та політики щодо неї, закріплюють модель цієї політики та за допомогою зазначених актів здійснюється коригування діяльності держави у даній сфері відповідно до існуючих умов, потреб та змін у молодіжному середовищі. Ієрархію актів концептуального та програмного характеру ДМП запропоновано визначати за формулою: «доктрина – концепція – стратегія – програма».

10. Виявлені проблеми конституційно-правового забезпечення реалізації ДМП – відсутність системного зв'язку між конституційно-правовими засадами та поточним законодавством, відсутність термінологічної єдності, відсутність оцінки ефективності норм у сфері реалізації ДМП можуть бути вирішеними шляхом: 1) усунення термінологічних розбіжностей; 2) систематизації шляхом прийняття базового Закону «Про молодь та державну молодіжну політику»; 3) гармонізації законодавства про молодь з європейськими стандартами молодіжної політики (розширення форм та можливостей молоді щодо участі в реалізації ДМП, врахування потреб особливих категорій молоді: інвалідів, малозабезпечених при реалізації конституційно-правових засад у правотворчій, правозастосовній та правоохоронній діяльності органів державної влади); 4) нормативного визначення та врегулювання на законодавчому рівні порядку здійснення моніторингу, експертизи та експерименту.

11. Проблеми в реалізації інституційних засад пов'язані з відсутністю чіткого розподілу повноважень між суб'єктами реалізації ДМП та неефективним використанням ресурсів, низькою активністю інститутів громадянського суспільства в реалізації ДМП. Перетин напрямків реалізації ДМП у діяльності різних органів державної влади та

відсутність координаційних взаємодій між ними призводить до зниження ефективності реалізації конституційно-правових засад ДМП. Вирішення проблем у сфері реалізації інституційних засад є можливим шляхом чіткого розподілу повноважень між вищими органами виконавчої влади та розширення повноважень Міністерства молоді та спорту України в частині координації діяльності усіх органів виконавчої влади та стимулювання інститутів громадянського суспільства до участі в реалізації ДМП.

12. Принципами взаємодії суб'єктів реалізації ДМП є принцип соціального партнерства, принцип рівних можливостей для всіх інститутів громадянського суспільства, принцип поєднання інтересів держави, суспільства та молоді, принцип інформаційної відкритості, принцип толерантності.

13. У процесі реалізації ДМП органи публічної влади та інститути громадянського суспільства взаємодіють у таких формах: 1) проведення парламентських та комітетських слухань; 2) реалізація спільних програм; 3) діяльність консультативно-дорадчих та координаційних органів; 4) проведення спільних заходів (семінарів, круглих столів, тренінгів тощо); 5) проведення громадських обговорень; 6) проведення моніторингу діяльності органів публічної влади у молодіжній сфері.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у фахових періодичних виданнях:

1. Панасюк В.М. Система і компетенція державних і місцевих органів управління молодіжною політикою. *Актуальні проблеми держави і права*: зб. наук. праць. О. : Юрид.л-ра, 2001. Вип. 12. С. 263–266.

2. Панасюк В.М. Тенденції розвитку ювенального законодавства. *Актуальні проблеми держави і права* : зб. наук. праць. О. : Юрид. л-ра, 2002. Вип.16. С. 240–243.

3. Панасюк В.М. Молодь – головний суб'єкт молодіжної політики. *Актуальні проблеми держави і права* : зб. наук. праць. О. : Юрид. л-ра, 2004. Вип. 22. С. 257–260.

4. Панасюк В. М. Молодіжна політика: поняття, структура та суб'єктний склад відносин в сфері її реалізації. *Актуальні проблеми держави та права* : зб. наук. праць. 2003. Вип. 21. С. 166–170.

5. Панасюк В.М. Державна молодіжна політика: поняття та структура. *Актуальні проблеми політики* : зб. наук. праць. 2006. Вип. 29. С. 383–387.

6. Панасюк В.М. Молодіжні громадські організації – суб'єкт молодіжної політики. *Юридичний вісник*. 2007. № 2. С. 31–35.

7. Панасюк В.Н. Реализация государственной молодежной политики органами публичной власти на региональном и местном уровнях.

Доктринальне супроводження юридическої практики: історія і сучасний досвід кафедри конституційного права. *Юридичний вісник*. О. : Юрид. л-ра, 2007. С. 331–339.

8. Панасюк В.М. Принципи та форми взаємодії органів влади та інститутів громадянського суспільства з реалізації державної молодіжної політики. *Актуальні проблеми держави і права* : зб. наук. праць. О. : Юрид. л-ра, 2011. Вип. 61. С. 244–250.

9. Панасюк В.М. Державна молодіжна політика як складова процесу побудови соціальної держави. *Юридичний вісник*. 2013. № 3. С. 88–94.

10. Панасюк В.Н. Поняття і сутність державної молодіжної політики: конституційно-правовий аналіз. *Legea si Viata*. 2014. № 9. С. 122–126.

11. Панасюк В.М. Інститути громадянського суспільства як суб'єкти реалізації державної молодіжної політики. *Юридичний вісник*. 2015. № 3. С. 229–234.

12. Панасюк В.М. Конституція України як основа реалізації державної молодіжної політики в Україні. *Правова держава*. 2016. № 24. С. 66–73.

13. Панасюк В.М. Роль актів концептуального та програмного характеру в механізмі конституційно-правового забезпечення реалізації державної молодіжної політики в Україні. *Юридичний вісник*. 2017. № 1. С. 65–71.

Опубліковані праці апробаційного характеру:

14. Панасюк В.М. Взаємодія органів місцевого самоврядування і громадських організацій по реалізації державної молодіжної політики. *Правові проблеми становлення та розвитку сучасної держави* : матеріали 56-ї звіт. наук. конф. ОНЮА. О. : Юрид. л-ра, 2001. С. 161–164.

15. Панасюк В.М. Правові питання реалізації регіональної молодіжної політики в Україні. *Молодь у юридичній науці*: зб. тез доповідей Міжнар. наук. конф. молодих вчених «Другі осінні юридичні читання». Хмельницький : Вид.-воХІУП. 2003. С. 58–59.

16. Панасюк В.М. Молодіжні громадські організації як суб'єкт молодіжної політики. *Правове життя сучасної України* : тези доп. 9-ї звітної наук. конф. професор.-виклад. складу ОНЮА. О. : Фенікс, 2006. С. 108–110.

17. Панасюк В.М. Особливості реалізації соціальної молодіжної політики. *Правове життя сучасної України* : тези доповідей Всеукр. наук. конф. «Правове життя сучасної України»; відп. ред. д-р юрид. наук, проф. Ю.М. Оборотов; Одеська національна юридична академія. О. : Фенікс, 2008. С. 156–157.

18. Панасюк В.М. Студентське самоврядування як елемент механізму реалізації державної молодіжної політики. *Правове життя сучасної України* : тези доповідей Всеукр. наук. конф. «Правове життя сучасної

України»; відп. ред. д-р юрид. наук, проф. Ю.М.Оборотов ; Одеська національна юридична академія. О. : Фенікс, 2009. С. 230–232.

19. Панасюк В.М. Регіональна молодіжна політика в структурі державної молодіжної політики України. *Правове життя сучасної України*: тези доповідей Міжнар. наук. конф. професор.-виклад. і аспірант. складу (м. Одеса, 21–22 травня 2010 р.) ; відп. ред. д-р юрид. наук проф. Ю.М. Оборотов ; Одеська національна юридична академія. О. : Фенікс, 2010. – С. 277–279.

20. Панасюк В.М. Особливості реалізації державної молодіжної політики в сучасних умовах державотворення. *Правове життя сучасної України*: матеріали Міжнар. наук. конф. професор.-виклад. складу (м. Одеса, 20–21 травня 2011р.) Т. 1 ; відп. ред. д-р юрид. наук В.М. Дрьомін ; Національний університет «Одеська юридична академія». О. : Фенікс, 2011. С. 294–296.

21. Панасюк В.М. Конституційно-правовий механізм реалізації державної молодіжної політики. *Правове життя сучасної України* : матеріали Міжнар. наук. конф. професор.-виклад. складу (м. Одеса, 20–21 квітня 2012 р.) Т. 1 ; відп. ред. д-р юрид. наук В.М. Дрьомін ; Національний університет «Одеська юридична академія». О. : Фенікс, 2012. С. 327–329.

22. Панасюк В.М. Конституційні засади державної молодіжної політики як пріоритетного напрямку діяльності держави на сучасному етапі розвитку. *Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку державності та права*: матеріали Міжнар. наук. конфер. (м. Одеса, 30 листопада 2012 р.) Т. 1 ; відп. ред. д-р юрид. наук, проф. В.М. Дрьомін ; Націон. ун-т «Одеська юридична академія». О. : Фенікс, 2012. С. 357–359.

23. Панасюк В.М. Проблеми та перспективи розвитку нормативно-правового забезпечення реалізації державної молодіжної політики в Україні. *Правове життя сучасної України*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 16–17 травня 2013 р.) Т. 1 ; відп. д-р юрид. наук, проф. В.М. Дрьомін ; Націон.ун-т «Одеська юридична академія». О. : Фенікс, 2013. С. 320–322.

24. Панасюк В.М. Особливості реалізації державної молодіжної політики в умовах побудови соціальної держави. *Правове життя сучасної України* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. ювілею академіка С.В. Ківалова (м. Одеса, 16–17 травня 2014 р.) : у 2 т. Т. 1 ; відп. ред. д-р юрид. наук, проф. В.М. Дрьомін. О. : Юрид. л-ра, 2014. С. 160–162.

25. Панасюк В.М. Державна молодіжна політика як об'єкт конституційно-правового регулювання. *Правові та інституційні механізми забезпечення сталого розвитку України* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 15–16 травня 2015 р.) : у 2 т. Т.1 / відп. ред. М.В. Афанасьєва. О. : Юрид. л-ра, 2015. С. 273–275.

26. Панасюк В.М. Молодіжні об'єднання як інститути громадянського суспільства та суб'єкти реалізації державної молодіжної політики. *Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку держави та права в умовах євроінтеграції*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 20 травня 2016 р.) : у 2 т. Т. 1 ; відп. ред. М.В. Афанасьєва. О. : Юрид. л-ра, 2016. С. 275–277.

27. Панасюк В.М. Регіональна та місцева державна молодіжна політика в контексті процесів децентралізації. *Децентралізація в Україні: теорія та практика конституційної, адміністративної і муніципальної реформи* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 7 квітня 2017 р.). О. : Юрид. л-ра, 2017. С. 275–277.

28. Панасюк В.М. Конституційно-правові засади взаємодії органів державної влади та інститутів громадянського суспільства. *Традиції та новації юридичної науки: минуле, сучасність, майбутнє (до 20-річчя НУ ОЮА та 180-річчя Одеської школи права)* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 15–16 травня 2017 р.) : у 2 т. Т.1 ; відп. ред. Г.О. Ульянова. О. : Юрид. л-ра, 2017. С. 273–275.

АНОТАЦІЯ

Панасюк В.М. Конституційно-правові засади реалізації державної молодіжної політики в Україні. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.02 – конституційне право; муніципальне право. – Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2017.

Дисертація присвячена дослідженню конституційно-правових засад реалізації державної молодіжної політики в Україні. Визначено поняття та зміст категорії «конституційно-правові засади реалізації державної молодіжної політики».

Обґрунтовано визначення «конституційно-правових засад реалізації державної молодіжної політики», під якими запропоновано розуміти систему ідей, цілей, принципів, яких закріплено, або які впливають зі змісту норм Конституції і Законів України і є основою правового та інституційного забезпечення діяльності держави та взаємодії органів публічної влади з молоддю, інститутами громадянського суспільства з метою створення умов для повноцінного розвитку молоді.

Виокремлено та класифіковано суспільні відносини у сфері реалізації державної молодіжної політики, які належать до предмета конституційно-правового регулювання, а також виявлено його специфічні характеристики.

Виявлено проблеми конституційно-правового забезпечення реалізації державної молодіжної політики та визначено способи підвищення ефективності дії норм, зокрема, шляхом проведення правового

моніторингу ефективності молодіжного законодавства, моніторингу діяльності органів державної діяльності, експерименту, моделювання та експертизи із залученням молоді та інститутів громадянського суспільства.

Доведено, що ефективність реалізації державної молодіжної політики знаходиться у прямій залежності від активної співпраці держави в особі відповідних органів, молоді та інститутів громадянського суспільства та розкрито систему організаційно-правових форм взаємодії усіх суб'єктів реалізації державної молодіжної політики.

Ключові слова: державна молодіжна політика, молодь, доктрина, концепція, програма, стратегія, організаційно-правові форми взаємодії.

АННОТАЦИЯ

Панасюк В.Н. Конституционно-правовые основы реализации государственной молодёжной политики в Украине. – Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.02. – конституционное право; муниципальное право. – Национальный университет «Одесская юридическая академия», Одесса, 2017.

Диссертация посвящена исследованию конституционно-правовых основ реализации государственной молодёжной политики. Определены понятие и содержание категории «конституционно-правовые основы реализации государственной молодёжной политики».

Обосновано определение «конституционно-правовые основы реализации государственной молодёжной политики», под которыми предлагается понимать систему идей, целей, принципов, которые закреплены или вытекают из содержания норм Конституции и Законов Украины и являются основой правового и институционального обеспечения деятельности государства и взаимодействия органов публичной власти с молодёжью, институтами гражданского общества с целью создания условий для полноценного развития молодёжи.

Государственная молодёжная политика рассматривается как объект правового регулирования. Система общественных отношений в сфере реализации государственной молодёжной политики требует применения определённой системы методов, выбор которых зависит от видовой группы. Выделены и классифицированы общественные отношения в сфере реализации государственной молодёжной политики, входящие в предмет конституционно-правового регулирования, а также определены их специфические характеристики и установлена зависимость выбора методов правового регулирования.

Систематизированы и классифицированы принципы реализации государственной молодёжной политики. Предложено считать, что систему этих принципов составляют конституционные принципы,

определяющие характеристики украинского государства и составляющие основу функционирования системы органов государственной власти; законодательные принципы, определяющие деятельность субъектов реализации государственной молодёжной политики и их взаимодействие, а также специальные принципы, лежащие в основе деятельности субъектов по реализации отдельных направлений государственной молодёжной политики.

Выявлены проблемы конституционно-правового обеспечения реализации государственной молодёжной политики и определены способы повышения эффективности действия норм, в частности, путём проведения мониторинга эффективности молодёжного законодательства, эксперимента, моделирования и экспертизы с привлечением молодёжи и институтов гражданского общества.

Доказано, что эффективность реализации государственной молодёжной политики находится в прямой зависимости от активного сотрудничества государства в лице соответствующих органов, молодёжи и институтов гражданского общества. Раскрыта система организационно-правовых форм взаимодействия всех субъектов реализации государственной молодёжной политики.

Ключевые слова: государственная молодёжная политика, молодёжь, доктрина, концепция, программа, стратегия, организационно-правовые формы взаимодействия.

SUMMARY

Panasyuk V. M. Constitutional and legal grounds of state youth policy realization in Ukraine. – Manuscript.

A thesis submitted to the National University «Odessa Law Academy» for a degree of Candidate of Science (PhD) in specialty 12.00.02 – Constitutional Law; Municipal Law, Odessa, 2017.

Thesis represents studies in the sphere of constitutional and legal grounds of state youth policy realization in Ukraine. Research work contains definition and content of such a category as «constitutional and legal grounds of state youth policy realization».

An author gives definition of «constitutional and legal grounds of state youth policy realization». It should be understood as a system of concepts, purposes, principles and legal norms, which are established or come from Constitution or any other Laws and determine legal and institutional grounds of state, as well as public authorities interaction with youth generation and civil society in order to create proper conditions for full-fledged development of the youth.

Social relations in the sphere of state youth policy realization which are the subject of constitutional law regulation both with their specific features have been distinguished and characterized.

The problems of constitutional and legal provision of state youth policy realization have been found as well as ways of their solution have been proposed. For example, it could be made through the monitoring of effectiveness of youth legislation and bodies of state power. Also it could be reached in a way of involvement of youth people and civil society to modeling and different types of experiments and assessment.

It is proved that the effectiveness of state youth policy realization is directly connected and addicted to intensive interaction between state and its authorities, the youth and civil society institutions. The system of legal and organizational forms of interaction between all the bodies of state youth policy realization has been discovered.

Keywords: state youth policy, youth, doctrine, concept, program, strategy, organizational-legal forms of interaction.

Підписано до друку 02.10.2017.
Формат 60x90/16. Ум.-друк. арк. 0,9. Наклад 100 прим.

Видавець і виготовлювач ПП «Фенікс»
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1044 від 17.09.2002 р.
65009, м. Одеса, вул. Зоопаркова, 25. Тел. 7777-591.